

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De prouidendis à Superioribus rebus vsui subditorum accommodatis. Cap.
III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

num Corpus degisset. Et alibi idem S. Chryso-
stomus bene docet, in corporum curatione non
mediocriter, immo plurimum ad abigendam agricu-
linam conferre solere, ut occasionem agritudinis discat
agrotus. Neque enim tantum hoc cognitio, liberabitur
morbo, quo detinetur, sed nec in eum postea incidet, ubi
causam intellexerit, ex qua in eum semel incidit, &
sibi ab ea cavebit.

CAPVT TERTIVM.

De providendis à Superioribus rebus vsui
subditorum accommodatis.

PRæter hanc benignam, mansuetamque a-
gendi cum Subditis rationem, sunt adhuc
quædam alia Superiori necessaria, vt ei se syn-
cerè aperiant subditi, tum aliàs, tum quando
reddunt rationem sue conscientiæ.

Quartò (vt à vilioribus rebus incipiam) fu-
gere debent iustam opinionem paritatis: idèd
provideant omnibus necessaria, circa victum,
vestitum, lectum, medicinas, viaticas, & his simi-
lia. Per hæc enim quoque, iudicio S. Gregorij
Pape, subditi mouentur ad suas Superioribus
conscientias detegendas. Boni, inquit, Rectores,
etiam summa contemplan-do appetant, necessitatibus
tamen infirmantium compatiendo misceantur. Quia
tunc ad alta charitas mirabiliter surgit, cum ad ima
proximorum se misericorditer attrahit, & cum beni-
gnè descendit ad infima, valenter recurrit ad summa.
Tales autem sese, qui præsum, exhibeant, quibus subiecti
oculta quoque sua prædere non erubescant: vt cum
tentationum fluctus paruuli tolerant, ad Pastoris men-
tem quasi matris sinum recurrant: & hoc quòd se in-
quinari pulsantis culpa fordidus prævident, exhortatio-
nis eius solatio, ac lacrymis orationis (à Superiore
fuit) lauent. Prudentis Patris familiàs hoc semper est
proprium, inquit B. Laurentius Iustinianus, vniuf-
cuiusque sibi subditi curam gerere, singulorumq; neces-
sitatibus providere, nullum spernere, nulli commoda
opportuna subtrahere, quin potius omnes corporali pa-
bulo alere, vniuersas salutari doctrinâ imbuerè, cum-
dissq; iuxta singulorum necessitatem, ac qualitatem, vt
filios, charitatis brachijs astrictos tenere. Id probat
exemplo Christi, qui non rogatus, paupit tot
millia se sequentium, miseris eorum, & tot in-
firmos curauit, & nullus postulationem humi-
lem sine effectu esse permisit. Hanc Christi cha-
ritatem imitabatur P. Io. Baptista Piscator, qui
multis annis & Romæ, & Neapoli Rector, &
simul Nouitiorum fuit Magister, tandem cum
Collegio Neapolitano præfesset, Sanctè ibi
mortuus anno 1591. de quo illius anni Annuæ
sic scribunt: Tamt èrat in singulos curâ, ac diligen-
tiâ vt eundem omnes tam supra se esse scirent, quàm
pro se esse, neque arbitraretur quisquam se non vnicè
diligè, aut suspicaretur, præferri sibi alium in amore;
atque hæc omnia sine vilo artificio.

Et quod nostris Ministris præscribitur, Vt

obseruet crebrò numquid desit ex necessarijs; hoc po-
tiore iure Rectores, sui esse existiment mune-
ris, vt ita eorum maior hac in re eluceat prouid-
entia, sicut maior apparet officij auctoritas.
Principale est virtutis, inquit S. Ambrosius, inchoa-
re à beneficijs, & præseminare gratiam. Vnde & Da-
uid: Misericordiam, & iudicium cantabo tibi Domine.
Præcedit beneficij gratia, sequitur censura sobria disci-
plina. Non enim sperandum est, vt subditi ea
exequantur, quæ debent, si Superiorem parcum
experiantur, & necessaria negantem, vel non
credentem, subditos ijs verè indigere, quæ pe-
tunt, & dum petunt ordinaria, & alijs concedi
solita, truci vultu eis dicentem: Hoc petere, non est
Religiosorum, sed immortalitatorum: est hæc vestra
imaginatio, non necessitas, & his similia. Idèd tunc
non exiget cum fructu religiosam ab ijs disci-
plinam. Quocirca S. Chryostomus exigens ob-
seruantiam legum Ecclesiasticarum à suis, me-
ritò id hæc eis ratione persuadere conatur: Ne
nunc quidem vobis deesse quicquam potest: Ego enim,
vt omnia, tam in indumentis, quàm in calceamentis,
ac Fratrum alimentis, eadem, quæ prius, copiâ & as-
suetudinè suppeditantur, imperavi, &c. Quod si nos tan-
tam vestri curam gerimus, multò sane magis vos etiam
(cum, quæ opus sunt, abundè vobis prolixèq; suppetat)
quæ vestrarum partium sunt, præstare conuenit. Alio-
qui, dum non habent necessaria subditi, non
præstant, quod debent, præsertim difficilia, vt
est manifestatio conscientie: immò & alij, qui-
bus nihil deest, moti commiseratione eorum,
quibus vel in infirmitate, vel in laboribus, non
suppeditantur necessaria, auertantur à Superio-
re. Bene enim obseruauit Demosthenes: Rebus
necessarijs nonnullos priuare, est, multos homines redde-
re maleuolos, & à rebus publicis alienos. Idèd S. Basi-
lius docet, in procuratione rerum ad vsu Fratrum
necessariarum curam ac sollicitudinè suscipere nos oport-
ere, in eog, voluntati Dominice satisficere. Quod
statim his Christi Domini verbis & exemplis
confirmat: Venite benedicti Patris mei, percipite pa-
ratum vobis regnum à constitutione mundi: Esuriui
enim, & dedistis mihi manducare; sitiui, & dedistis
mihi bibere: hospes eram, & collegistis me: nudus, &
operuistis me: infirmus, & visitastis me: in carcere erâ,
& venistis ad me. Quibus illa mox adiunguntur: A-
men dico vobis, quatenus fecistis vni de his fratribus
meis minimis, mihi fecistis. Cum subleuasset ergo ocu-
los Iesus & vidisset, quòd multitudo magna venit ad
eum, dicit ad Philippum: Vnde ememus panes vt man-
ducent hi? &c. Hæc S. Basilij verba, & his plura.
Idem alio in loco, modum, quo necessaria præ-
benda sint, tradens, ait: Clementer occurri debet
necessitati corporis subditorum, & ipsorum cura geri,
iuxta illud: Misereor turbe, quia triduo iam perseue-
rant mecum, & non habent, quod manducent; & di-
mittere eos ieiunos nolo, ne deficiant in viâ. Sanè
Christiana charitas ad id compellit etiam læ-
culares. Illa enim, vt ait B. Laurètius Iustinianus,
tribuit cum simplicitate, propria facit communita, lu-

Reg. f. Min.
I. de Arcâ & Noë c. 1.
26. ep. 123. ad presbyt. & mon. Phœni- cia.
27. or. 4. Cõc. Philip. Mor. Reg. 48. c. 6. Matt. 25.
Mor. Reg. 70. c. 21. Mar. 14.
de casto conub. c. 21. col. 4.
K 4

Com.
3.
3. 66. n. 2.
le non indo- ando ad ariam.

crari se putat, cum, quod habet, erogat: quia non homini, sed Deo, non carni, sed verbo prestare existimat. Ideo non in terrâ thesaurizat, sed in celo; non temporalem, sed aeternam consequi exoptat mercedem.

Quod si quaeras, in quo sita sit parcitas à Superioribus vitanda? Respondeo, Signa, & effectus parcitatis esse illos, qui infra annotati sunt in malâ curâ infirmorum n. 12. & seq.

Deinde, sunt hæc quoque signa certissima & effectus nouercalis & execranda parcitatis: Famulis domesticis non citò debita stipendia dare, & promissa differre: Artifices malè contentos dimittere, solutione datâ insufficienti, vel nimis tarde: Negare potum, & collationem studiofis, alijsque, dum non ex obligatione, sed ex humanitate domi vel in componendo theatro, aut in templo laborant: Magistris, & Cathedristis non suppeditare necessaria, pro præmijs distribuendis, uti sunt imagines, & his similia: Libros nostris domesticis non providere, multò magis vestimenta, & calceamenta æstiuâ, & hyberna, & quæ ad victum necessarium spectant: Tardius iubere calefieri hypocaufta, vel indicere cessationem à calefactione, dum adhuc sunt acria frigora in Martio, vel Aprili, Ex crassiore, vel viliori panno, quam usus communis ferat, vestes parare, aut negare pallia, & his similia descendentibus. Cum pisces recentes haberi possunt, dare siccus, & salios, præsertim in vere, æstate, & autumno. Assistere Officiali, portiones carnis vel piscium scindenti, antequam coquantur, & iubere ut parua scindantur, minores, quam alij in Domicilijs bene ordinatis. Dare duo tantum fercula diebus ieiuniorum, vel alijs, dum solent alibi dari tria. Antipastum vespertinum, ex reliquijs carniū parari solitum, dare manè, quando ex integrâ carne dari debet. Primitias vel Renouationem votorum, vel inuitationem hospitem datâ opera ad illud festum differre, in quo, sine aliâ solennitate solent dari plura fercula, quam alijs diebus festis & ita vnâ fidelis, ut dicitur, dealbare duos parietes: Cibos ferie secundæ dare feria tertia, quando feriâ secundâ fuit festum. Tristari quando festum incidit in feriam secundam & quartam, eò quòd tunc debeat dari melius prandium. Mulsam vel vinum dare deterius Fratribus, melius sibi & præcipuis Patribus. Vespere ad cœnam loco antipasti carniū, quod debet dari die carniū, dare iusculum, cum illud etiam cum carne elixa eodè tempore dari soleat. Carnem aprinam, vel veruecinam dare frequentius, quam sit mos communis in Prouinciâ, & vix aliquando præbere carnem vitulinam & auium. Durum panem præbere, ut minus è pane absumat. An copiâ ouorum, dare iuscula sine ouis, illis diebus, quibus caro non datur, & oua comedi possunt. Calcos peiores, & alia olera dare domesticis,

vendere verd meliores. Linteamina lecti, & mappulas rectorij ac mantilia rariùs mutare, quam præscriptum sit in Regulis: Eleemosynas perentibus negare: lecheria sufficientia pro hyeme non providere: Eximere signa è fornacibus, tanquam nimia, cum vere iudicio aliorum non sint nimia: candelas non præbere sufficientes in ambulacris tempore tenebrarum, aut prorsus nullas concedere, aut pauciores, quam exigat necessitas, ut si assidentibus sex personis in triclinio, vna tantum illi mense præluceret, candela, cum pro tot duæ sint omnino necessaria, ut, qui comedit, possit discernere fragmentum carbonis, vel muscâ, aut araneum à grano piperis, vel particulâ petroselinî, aut carnis, piscis, &c. Prohibere ne tempore meditationis candela vlla ardeat in loco meditationis (cuius somnè & somnuli accet, & ad attentionem in oratione conuoluit.) Minores solito sextarios vini & pocula mensis adhibere: portiones carnis, vel piscis, aut casei, aut fructuum mirores, quam sit præscriptum, dare, vetare, ne in hyeme famillia calefiant hypocaufta, quæ alibi solent calefieri, & ad vniū hypocauftum calidum plures, quam in alijs nostris Domicilijs soleant, vel externos famulos, vel Nostros compellere. Hæc & his similia sunt certa signa & effectus parcitatis: quæ propriè loquendo, ut ait S. Thomas, est in eo, qui parum dat: si autem nihil det, est tenax: si eò magnâ difficultate, est chimbilis, quasi chimini seu cimini venditor, quia de paruis magnam vim facit. Quæ omnia sunt à Superiore bono vitanda.

Porro in suppeditandis rebus necessarijs, quatuor rerum habenda est ratio: *Primo*, ne maioribus afficiantur beneficijs ea non promeriti, neglectis alijs, qui magis ea merentur, sed minore gratiâ apud Superiorem (ut vocat, partialem) pollent, conciliatâ non virtute, nec meritis, sed aut assentatione, aut communionem sanguinis, vel patriæ, aut veteris olim in alio statu amicitie. Auertit hæc partialitas etiam bonos à Superiore animos, præsertim dum ad altiora officia, minus communi iudicio meriti, & idonei, per eos promoti eernuntur; & ut ait S. Gregorius Nazianzenus, *vinu diceula stratio, velut simulacra ex argilla finguntur.*

Habent Superiores Christi exemplum admirabile, cui etiam esset Ioannes charissimus, ideoque per antonomasiam tanquam discipulus, quem diligebat Iesus, in Sacris literis celebratus, & ob virginis candorem uti SS. Patres aiunt, amatus præ cæteris, non tamen est omnibus regendis Christi ouiculis, & agnellis præpositus, sed Petrus, & statu matrimonij antè initi, & negatione trinâ Christi, minus Ioanne commendatus. Quod præclare commendat B. Laurentius Iustinianus his verbis: *Vniuersorum Christi Congregationes, familiaq; regentium hoc inesse debet peccatoribus, ut ita se vniiformiter communicent, singulis.*

lis, quatenus vni alteri inuidere non liceat. Sic infirmos suouere studeant, vt non negligant forores. Curam gerant omnium habeant & singulorum. In precordiis suis cunctos charitatis vinculis ligatos teneant, ita, vt apud illos non sit acceptio personarum, neque particularis affectio, que conuulsiuim animos turbare potest, seu obtutus offendere, alioquin linoris ac murmuris materiam germinabunt, sicutq; in subditorum laqueum, qui disponente Deo ad adiutorium constructi sunt. Audiunt, qui inconsulte regunt, quod de ipsis dicitur (sermo Sap. 6.) contineat: Iudicium (inquit) diuinitum fiet in ijs, qui presunt, &c. Qui presidet, pacem habeat in se, pacemq; in suo grege custodiat, quatenus vnanimes sint, & non sit in eis schisma, aut emulationis materia. Non preferat potentiorum infirmiori, nec ignobili nobilem, nisi rationabili necessitate cogente. Inuitetur Mediatorem Christum, qui propter carnis prosapiam, neminem pretulit, neque ob natalium contemptibilitatem vllum repudiavit. Pacificant vniuersos credentes in se, vt essent solliciti seruare unitatem spiritus in vinculo pacis.

Secundo curet Superior, ne omnes aequali modo tractentur, inaequali pressi necessitate, sed illi melius, qui magis indigent, maiora auxilia exigente vel aetate, vel imbecillitate, vel laboribus. Vt enim apta id similitudine Sanctus expressit Basilus; Quemadmodum vestimentum, quod contractus est, a meliori statuta corpori conueniri non potest, ita quoque contra, quod iusto statuta habile esset, id exiguo corpori non conuenit, sed quicquid vnicuique aptum est, id vtile est, & commodum, utem quoque seruari in reliquis rebus idem debet, vt lectus videlicet, stragula vestes, vt calidum indumentum, calceamentum, eius sint, quibus valde hu opus sit, non autem eius, qui illa possidet. Vt enim medicamento non uisitur, qui sanus est, sed qui sanus, sic pietatem, que leuandi corporis causa inuenta sunt, is vti debet, non qui delicatulus est, sed qui imbecillus est. Haec non seruant illi Superiores, qui vel peculiaribus suis amicis, quos non ob spiritualia, sed politica moriua caeteris magis amare & curare, cum multorum offensione, cetnuntur, vel Patribus magna authoritatis, solo amicitiae vel authoritatis intuitu, meliora attribuunt, licet minus egeant, inferioris autem conditionis fraterculis, vel Patribus, magis indigentibus, ea negant, damnato a legibus Diuinis, & humanis personarum respectu, multarum in communi hominum conuictu, amaritudinum ac perturbacionum origine. Decet Pastores Ecclesia, inquit, B. Laurentius Iustinianus, Omnes sincere affectione diligere, atque in hominibus eorum amare virtutes, illosq; amplius, quos gratia commendat & vicia. Nulla in illis sit personarum acceptio, nullaq; sedis amoris collusio, egenum & locupletem, ignobilem aequae ac nobilem, paternam charitate suscipiant. Meminerint admonicionis Iacobi Apostoli (Iac. 2.) dicentis: Fratres mei nolite in personarum acceptione fidem habere. D. N. Iesu Christi gloria, &c. Alienata prorsus ab illo omnis esse debet immoderata (erga hunc po-

tius, quam illum) affectio, quae facile a iustitia calle denariu compellit. Mulcet quippe amantis animum, alio licet, super atq; ita, vt dilecto etiam, quod Deo minus est placitum, denegare non audeat. &c. Quamobrem Pastores animarum, tanquam caeteris perfectiores, nedum impudici amoris opera, verum etiam inordinata affectionis motus, de cordis sui debent rescare habitaculo, vt impollutum sit, & Sanctum dignumq; ad suscipiendum Dei Verbum, quoties in istud eadem reclinare libuerit.

Tertium, cuius habenda est ratio, in tribuendis rebus ad corporis, laborumque honesta comoda spectantibus, est, vt non tantum necessitati in summo rigore accepta, quantum satis est ad arcenda incommoda, & sanitatis damna vel pericula, prouideatur, sed etiam decentiae honestae habeatur omnino necessarius respectus. Exempli gratia: Posset Sacerdotis primarij, vt sunt Confessarij Principum, celebres Concionatores, Professores altiorum facultatum, & his similes, qui assidue, vel saepe viros Principes officij, vel negotij causa omnino adire coguntur vel iubentur, posset, inquam, a talibus personis, veste lappis plena, pallio penitus attrito, & semilacero, frigus arceri: id tamen magnam in Superiore paritatem, & suorum neglectum, ac prouidentiae defectum argueret, si non vestirentur melius, spectata non tam personae, quam Officij, occupationisque conditione, conuenienter vestitum omnino exigente.

Hanc ob causam discretissima S. P. N. Ignatij Sanctitas, non solum necessitatis, sed etiam conuenientiae, seu decori haberi rationem a Superioribus voluit, & pluribus in locis Constitutionum Sapientissimè sanxit, vt attendatur non tantum ad id, quod necessarium est, sed etiam ad id, quod conuenire iudicabitur: tum circa occupationes, & alia, tum nominatim circa rationem vestitus, victus & habitationis: habitus conuenienti ratione personarum in Domino, quantum considerata natura, consuetudo, officium, & alia personarum circumstantia patientur. Et expressè ait, posse Nostros, in occurrenti aliqua necessitate, vel occasione, vestibus melioribus, honestis tamen indui.

Quam ad rem accommodari potest illud S. Augustini monitum: Temperatus, respicit non solum necessitatem huius vitae, sed etiam Officiorum.

Vidi ego Romae plures S. P. N. Ignatij vestes, & exteriores & interulas, vt vocant; vidi saepe multas indusij eius particulas, & rubram subuculam, & pileum quadratum Augustae: & acutate inspiciendo omnia, agnouit, & subtiliore telà eum habuisse indussa, quam nunc sint Albæ communes in Sacristijs huius Prouinciæ Bohemicæ, in qua haec scribo, & quam nunc communiter dentur Fratribus & Patribus indussa in alijs Prouincijs, quas incolui, vti & pannum pilei eius quadrati, longè subtiliore, eo, quem circumferimus in pileis similibus.

Tumta

11. de
12. ad
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.
31.
32.

30
31
Ex. c. 4. §.
27. Et i. p.
Const. c. 1.
A. Et 3. p.
c. 1. §. 11. Et
4. p. c. 1.
C. Et 6. p.
c. 2. in vit.
C. bis. Et
§. 4. §. 11.
16. 24. 3. p.
c. 2. §. 3. &
C. & c. 1.
Era F. &
6. p. c. 2. §.
15. 16. in
Declar.
M. N.
de morib.
Eccle. c. 21.

Tunica quoque, seu ut alibi vocant, Sotanna, non erat quidem ex panno pretiosissimo, non tali tamen, hoc est, non tam crasso, nec tam vili, & hispido, qualis hoc tempore, & in Moravia, & in Bohemia textitur; sed longè meliore, quàm fit ordinarius, quo Sacerdotes Ordinarios & Fratres Scholasticos vidi his, annis in hac Provincia Bohemia, in quâ hæc scribo, vestitos. Quod ad perpetuam rei memoriam hic scribere volui, ob posterorum instructionem, ne quæ aliquando spiritus peregrinus inuadat, panno crasso, & rustico, et si nigro, Nostros vestendi; qualem quidam Pater Hispanus meo tempore, à dæmone illatus, conatus est (irrito conatu, nam reiectus fuit à Clemente 8. quem vsque Ferratiam insecutus fuerat) per Clementem 8. in Societatem inuicere, quâ magis paupertati conformem: non aduertens Societatem profiteri, non eremiticam, sed Clericali Statui, cum hominibus agenti, convenientem paupertatem, & similem paupertati Christi Domini, cuius inconfutilis tunica fuit non confecta è crasso, & agresti panno, rusticorum proprio, sed ex sat subtili, & honestorum ac nobilium viro- rum, illo seculo, proprio, quæ adhuc Romæ in templo S. Ioannis Lateranensi visitur: vii & vestis ac indusium Beatissimæ Virginis Mariæ ex tenui sat, & decenti materia, ac honestis personis, non plebeis, conueniente, uti oculis propriis non semel vidi.

31. Oculatos ergo esse oportet Superiores hac in re, non solum rigide necessitati, sed etiam decoræ conuenientiæ, ac honestæ urbanitati prouideant. Hinc Deus ipse miraculo correxit temerarium S. Ephrem Diaconi iudicium, dum S. Basilium Episcopum contempserat ob meliorem, quam ipse esset, veste indutum vidisset, ostensa lingua ignea ex ore S. Basilij procedente. Quocirca inter Regulas à Christo Domino traditas circa modum regendi Moniales, curæ B. M. Magdalene de Pazzis conceditas, Secunda Regula fuit eiusmodi: *Procurabis iuxta tuum posse, & gratiam, quam tibi dabo, habere tot oculos, quot animas tibi concedam.* Et Reg. 8. *scias, sicut ceruus aquas, die ac nocte exercere charitatem in membris meis, asimando debilitatem & fatigationem corporis tui (scilicet in curâ subditarum acquisitam) quantum terram, quæ est calcata.* Et Reg. 9. *Conaberis tantum, quantum tibi concedam talenti, esse cibus famelicis potus sitibundis, vestis nudis, hortus in carceratorum, & refrigerium afflictorum.* Reg. 10. *Cum mundanis sis prudens sicut serpens, & cum meis electis simplex, sicut columba: timendo illos, tanquam faciem vnius draconis, & has amando, tanquam templum Spiritus sancti.* Et Reg. 12. *Condescendes cum creaturis meis, sicut ego manendo in terra vsus sum cum illis summâ charitate, habendo semper in auribus illam sententiam mei Apostoli: Quis infirmatur, & ego non infirmor: Quod Christus Dominus huic Sæctæ eo fine dixit, ut Sororibus agrotantibus,*

non tantum necessaria suppeditaret, sed etiam honesta solatia, & in victu, & in aliis rebus: quæ, quia non omnino necessaria sunt, ad recuperandam sanitatem, sed ad recreandam infirmam, idè ea condescensionem appellare benignissimum os Christi dignatum est. Et Reg. 18. *Non priuabis vllum vllâ re (id est, non negabis petenti) pro quâ dandâ ei habes facultatem, si rogata fueris: nec priuabis vllam creaturam re ei concessâ, si prius non habebis in mente, me esse scrutatorem cordis tui & qui te debeat iudicare, cum potentia & maiestate.* His loquendi modis Christus Dominus commendauit huic Sæctæ, beneuolam liberalitatem etiam subditas, non tantum quoad necessaria, sed etiam quoad non necessaria, sed tamen conuenientia eis concedenda.

Quartum, cuius habenda est ratio Superiori, cupienti beneuolos habere & sincerè se apertientes subditos, est, ne expectet, donec ipsi petant necessaria, sed ipse vltro præueniat eorum preces, ipse inquirendo, an habeant necessaria, visitando cubicula, lectos, sollicitè videat, ne quid desit necessarium, imò & conueniens iusto subditorum solatio. Prebuit huius rei exemplum S. P. N. Ignatius, qui solebat diligenter inquirere minutissima quæquæ spectantia ad necessitatem Subditorum. Et cum P. Polancus admiratus tantam diligentiam, petisset ab eo, cur id faceret, cum immediatis Superioribus hoc curæ incumbat, Scias, inquit, Polance, me ita erga omnes esse affectum, ut libenter scirem si posses, quoties pulcherrime mordeat in nocte vnumquemque ex Fratribus meis. Idè præueniebat necessitates, non rogatus, suppeditando necessaria. Imitabatur Christi Domini charitatem, qui, ut scribit S. Clemens, solebat Discipulorum suorum sub dio dormietium, circa matutinum crepusculum (quod in æstate solet esse frigidius) nudos pedes regere, tantillum attractâ eorum superiore veste, quâ se noctu tegebant. Quod ipsum faciebat Nouitius noster P. Ioannes Baptista Piscator, celebris sanctitate Magister eorum.

Nec timendum est sanè, ut Domus ob liberalem tractationem & salium rerum concessionem delabatur in egestatem. Quin immodè experientia & historiæ Ecclesiasticæ doceant, liberaliores Superiores, & eorum Domicilia, ob liberalitatem erga Domesticos, & alios pauperes, vehementer ditari, quandoque non sine miraculo. Quibus ne quidem commemoratis & alibi, & in Annalibus Societatis sæpius descriptis, non possum omittere, præclarum Diuinæ institutionis exemplum, quo parci Superiores possunt, si Deo volunt fidere, cordis angustias cum moderatâ liberalitate commutare. Cum Complutense Collegium planè, quo sustineretur, haberet nihil, nisi emendicatam in diem summo labore, stipem, eamque, per angustiam, fortes, & pauperum Euan- gelicæ amantes socij, quod sollicitudinem P. Francisco Villanoua Rectori consueta alimenta parandâ leua- rent,

rent, obtulere paratos sese gelida sitim extinguere, & pulmento obsonio, omni carere.

Sed Franciscus insitit strenue primum, quæ Dei sunt, Deo reddere, tum corpori, quæ humana postulari condicio, non negare. Atque hic ut plenius ac minore negotio prouideret, cepit sua quadam prudentia eos, qui capiebant in Societatem admitti, quamquam idoneos morari, atque reuicere. Verum contra, ac sperarat, euenit. Ut primum ad Societatem aditum clausit, visus est fontem Divina pietatis obstruere. Tam subsidia, ne confecta quidem, quamvis diligenti conquisitione impetrabantur, quibus, quos admiserat, sustineret. Hoc Franciscus, qui vias Domini diligenter obseruabat, ut vidit, sui angustias animi incusans, de Dei bonitate confidens, caueos, quos prudentia carnis fixerat prudentia Christi reuellit. Locat aditum Societatem inire volentibus, ac profusus vsu venit, ut quo anno recepti plurimi essent, is pariter è fidelium pietate annonam ferret vberrimam, quæ in posteriores quoque annos redundaret. Hoc igitur experimento edoctus, dicebat postea, non tam Receptorius inopiam formidandam esse, quam ipsam inopie formidinem, quæ ex parua in Deo fiducia nascitur.

34. Preclare enim scribit S. Leo Papa, Nulla deuotione fidelium magis delectatur Deus, quam ista, quæ pauperibus eius impenditur, (qui autem maiores sunt pauperes, quam Religiosi, qui voto paupertatis se omnibus priuarunt?) & ubi curam misericordia inuenit ibi imaginem suæ pietatis agnoscit. Non timeatur in eis expensis defectio facultatum, quoniam ipsa benignitas, magna substantia est. Non potest largiri at is deesse materies, ubi Christus pascit, & paschitur. In omni hoc opere illa interuenit manus, quæ panem frangit, & erogando multiplicat. Ideo S. P. N. Ignatius, ut audiui ab antiquis Patribus (noui enim circiter 30. ex eis, qui S. Patri contuicentur, & duos eius cubicularios, & curiosissime singula quæque ab iis sciscitatus sum,) idem, inquam, S. P. Ignatius emptori Domus professe præscripserat, ut ex tribus veluti classibus rerum in foro publico venalium, nil emeret pro cibo, & potu nostrorum, quod esset in primâ classe pro solis Cardinalibus expositum ad vendendum nec ex terciâ, pro solis pauperibus & mendicis, sed ex mediâ, ex quâ pro Patriciis, Romanis, & nobilibus, res ad victum eorum emi solent. Cum enim noluerit nos Eremicolas esse, sed perpetuis laboribus mentis, & linguæ, ac deambulationis ad hospitalia, carceres, missiones, destinatos, videbat necessitatem prouidendi boni & honesti victus. Hinc cum haberet Procuratorem Domus paruum P. Porium, et aduocato iniunxit, ut feriâ 6. pro omnium prandio emeret lampredas, (quæ Romæ tunc pro solis Cardinalibus emebantur & viris Principibus) & cum is tergiversaretur, vixit bis, & tert, ut omnino emeret, tandem dimissum à se tristem, cogitantem de illis emendis, reuocauit, eique dixit: Se quidem non eo animo præcepisse ei emptorem lampredarum, quod tam pretioso ibi cibo suos vesci vellet, sed ut corri-

geret eius parcitatem, & difficultatem in suppeditandis rebus communitati necessariis. Non mirum, quia & Deo ipsi parcitas in Religiosis displicet. Ideo Dominus Alphonso Rodriguez reuelauit, ob defectum spei & parcitatem Receptoris (cui id ipsum Deus significari iussit) vineam Collegij destruendam à dæmonibus, ut contigit: Vidit enim Alphonso dæmones nubefensa, protrusa supra vineam, illam grandine frequenti penitus destruxisse: ut scribitur in eius virâ. Liberales verò Superiores Deus locupletat. Cum Pater Bernardinus Realinus esset Vicereceptor, iubebat abundanter dare vinum externis infirmis, & domesticis fabricis: unde factum, ut defuerint vini dolio septem vrnæ. Sed cum Minister P. Franciscus Riuiera cum Fratre Ioanne Antonio iussent ad cellarium, inuenerunt dolium plenissimum, quod postea valde diu durauit, & semper erat melius, contra morem illius climatis, in quo vinâ versus finem dolij sunt peiora indies. Mensæ assidens perpetuo circumspiciebat, ne quid vlli deesset, & videns aliquem non comedere cibum aliquem, statim iubebat coqui vel assari carnem meliorem, & quamuis tempus pro hoc non sufficeret, diuinitus fiebat, ut ante finem mensæ adferri potuerit bene cocta vel assa. Quod cocus iuratus afferuit in Processu eius Canonizationis. Hinc Deus ipse, dum miraculose quibusdam seruis suis paupertatem professis suppediavit cibos, sine paupertatis præiudicio, optimos suppediavit. Dum S. Didacus Ordin. S. Francisci Laicus aberrasset cum socio à viâ, ac diuersorio, inuenit præparatos diuinitus duos pisces pulcherrimos assos, & duo mala citrina posita supra candidissimam mappam in prato amarissimo strata, additosque duos triticeos pulcherrimos panes, & vinum præstantissimum. Ita Dei charitas non contenta soli prouidere necessitati seruorum suorum etiam irritamenta gustus adhibuit, succum è malis citrinis exprimendum. Sic dum P. Bernardinus Realinus à Beatissimâ Virgine Maria impetrasset prandium & cenam, quatuor fratribus Nostris laicis, Antonio, Petro Amato, Ascânio Clerico, Augustino Glotioso, manibus Angelorum specie quinque pulchrorum, ignotorumque Iuuenum portatam ad Collegij Aletini vineam (uti olim Appollonio seu Apollini Abbati, uti appellatur à Palladio) non vulgares cibi allati fuere, sed valde delicati, & rari, & eo modo conditi, quo in Regno illo etiam pro Principum mensis conditi non solent. Tulerunt enim pro prandio duos hædulos assos, tres porcellos assos, & columbas aliquot cum iuseculo delicato, tortam valde dulcem, quatuor placentas rotundas, ex densato lacte ac butyro, & saccharo confectas, quas Itali grassiolas vocant, & aliquot frusta, regiz, ut vocant, pastæ, solitâ longe sapietore: globulos item è saccharo varios & magnos, intus loco coriandi-

Vita eius & Processus pro Canoniz.

Ruff. l. 2. cap. 7. Pallad. cap. 52. Ros. pag. 463.

chil. An. 1. 1. 136.

dri habentes quiddam odoriferi instar musci. Attulere præterea multos panes triticeos candidissimos, & tria genera vini exquisiti, nunquã eã in ciuitate visi: ollam præterea grandem menestram, vt appellant, plenam, lacti similem, saporis plane celestis, ex ignora materia cocta. Pro cenã verò (quia ante duas horas præmoniti ab Angelo specie iuuenis, ibidem expectare iussi fuerunt) alij Iuuenes Angelici, attulerunt vnam in solatam, seu lactucam cum malis citrinis, & botris vuarum, saccaro in globulos formato respersam, ac folijs rosarum, ac boraginum, nec non limoniis. Præterea attulerunt tres aues grandes aſas, phasianorum speciem præferentes, & copiosam carnem vitulinam tenerissimam, aſsam, & tria genera vini exquisiti, diuersa à matutinis.

Quæ omnia Fratres illi iureiurando testati sunt in Processu canonizationis P. Realini. Hinc Superiores possunt discere, quo modo, etsi paucius, possint imitari Dei charitatem, sine præiudicio parsimonie, & paupertatis, non tantum solius necessitatis habendo rationem, sed etiam decori, & iustæ ac honestæ consolationis, ac recreationis religiosæ, suorum subditorum. Quando Deus ipse summus paupertatis, ac parsimonie & perfectionis nostræ amator, non iudicauit se indignam, tam liberalem pro prandio, & cenã pauculorum suorum seruorum annonã, manibus Angelicis transmissam.

Sic etiam P. Balthasar Aluarez, notæ sanctitatis Superior, quoniam experiebatur valde expedire, liberaliter dare subditis, quæ erant corporalia, vt liberius illi spiritualibus attendere, ideo liberalis valde ac sollicitus erat, vt omnibus daretur, quod ad cibum & vestitum erat necessarium. Quamobrem ipsemet singulis mensibus cum vestium custode, singula cubacula visitabat. & querebat, quid cuique deesset, vt ei prospiceret: id curabat scripto notari, & rationem postea exigebat, an esset executioni mandatum. In Refectorio etiam curabat, vt toti Communitati sufficiens cibus daretur: eorum verò, qui mortificationis causa se ipsos negligebant, maiorem ipse gerebat curam: agrotis valde commiseretur, eisq; indulgebat, attendens diligenter, ne quid eis deesset: & pro modicâ re, quam illis deesse aduerterat, grauiter reprehendebat, cui erant eius cura commissæ. Frequenter valde eos inuisabat, & cum aliquis erat in periculo constitutus, etiam noctu illum, cum alij dormirent (vti faciebat etiam S. P. N. Ignatius teste Ribadeneyrâ, qui id in se expertus est) visitabat. Cum haberet quendam Ministrum nimis anxium de necessitatibus Collegij cuiusdam egentis, & rogantem vt statim necessitatibus Collegij prospiceretur, P. Aluarez respondebat: Quam anxius venit P. Minister: Communicastine id cum Domino Deo nostro respondebat ille: Adhuc non habui tempus orandi tunc cum magnâ tranquillitate dimisit illum, dicens: Hoc debuit esse primum: eas ad cubiculum, & ora, & offeras tuam orationem, & postea reuertaris huc. Cogitas gregem hunc non habere Dominum: Dominum autem ta-

lem habet, cui non tam parui consistit, vt perire permittat: eas in pace & cogita, hoc non à tuâ industria pendere. Discedebat P. Minister vt faceret quod Pater præscribat: & sæpe, quando reuertebatur, inueniebat prospectum iam esse necessitati per media, iudicio suo prodigiosa, id promerente fidelitate & fiducia sui Reſtoris in Deum. Et in aliâ occasione, cum P. Balthasar attendens culturæ animarum, primo loco & summâ diligentia, quæreret regnum Dei & iustitiam eius, non sibi soli sed etiam aliis Deus mille viis, Eleemosynarum & legatorum, ipso nihil tale quærente, Collegio prospicebat, ita vt exiguis tunc redditibus, nec contractis debitis, aleret 60. aut. 70. Religiosos, quos nec ante ipsum, nec post alij uidebantur.

CAPVT QVARTVM.

De paterno procedendi modo Superiorum.

Quinta res beneuolentiam erga Superiores concilians, est paternus procedendi modus in corrigendis & puniendis Subditorum defectibus, & in quibusdam aliis rebus infra explicandis, præsertim in modo paterno exigendi rationem conscientie, infra explicando, iuxta praxim S. P. N. Ignatii, quam ab eius familiaribus didici, & iuxta præscriptum à totâ Societate modum. Rectorem Subditis, inquit S. Gregorius Papa, Matrem pietas (que elucet in suppeditando necessariis & convenientibus) Patrem exhibeat disciplina, scilicet in corrigendis ac emendandis defectibus. Ad hæc, 18. necessaria sunt,

Primo, ne condemnent vllam prius non auditum.

Nulla modo ait S. Basilios; debet aliquis condemnari, nisi prius ipso presente diligenter causa cognita fuerit: esto, multi sint, qui illum accusent. Id probat dicto Nicodemus: Nunquid lex nostra iudicat hominem, nisi prius audierit ab ipso, & cognouerit, quid faciat? Et simili responso dato Act. 25. Non est Romanis consuetudo, damnare aliquem hominem prius quam is qui accusatur, præsentem habeat accusatores, locumq; defendendi accipiat ad abluenda crimina, quæ ei obiciuntur. Sæpe enim contingit, vt a ceteri maleuolentiã, vel inuidiã aliqui acculent innocentem: quandoque bono zelo moti, re non bene perceptã, etiam viri boni, accusent alios, qui nullam accusationem merentur: eo quod quædam videantur malè dicta, vel omiſsa, quæ talia non sunt: & vt ait Arist. multa falsa, sunt probabiliora veris: hoc est, videntur magis fide digna, quam contraria. Id eod. S. P. N. Ignatius in more habuit, non admittere accusationem vllius de re alienius momentis, nisi scripto porrectam, vt hæc diligentia occluderet aditum, & maleuolæ fallitati, & zelo temerario. Quã de re fufius infra tractabitur, num. 77. & sequentibus.

Secun-

Vit. c. 23.
p. 260.
269.I. f. c. 8.
pag. 269.